

Европска пљачка Београда, Земуна и Ниша или Први крсташки рат

BY ДРАЖИБОР · 24. ДЕЦЕМБРА 2016.

Крајем XI века, река Сава била је граница између Угарске и Византије. До Земуна и Београда су допирале гласине о крсташкој војсци на западу Европе, а у народу се дискутовало о томе да ли је она била пријатељска или не. Први сусрет са крсташком групом, која је бројала око 40000 људи, биће веома скупо плаћен.

Ајез Франческо – Папа Урбан II најављује Први крсташки поход, фото: Википедија

На позив Папе Урбана II да се крене у рат против неверника са циљем ослобођења Христовог гроба, одазвало се много више људи него што се и он сам надао. Иако се мисли да је идеја била послати војску коју би практично скројили европски монарси из својих професионалних ресурса, које су олако користили у међусобним обрачунима, крсташка структура из 1096. била је другачија.

Позиву су се у највећем броју одазвали сиромашни – најнижи слој сељака, градска сиротиња, скитнице и сецикесе, чудаци, фанатици и очајници свих врста. Потом су ишле сеоске породице, са децом и старцима, и у најмањем броју то су били витезови, искусни ратници који су били спремни за озбиљна ратовања.

Петар Пустуњак пропеда свету пре него што ће их повести на Сељачки крсташки рат

У априлу 1096. у Келну је окупљено педесетак хиљада крсташа чији изглед довољно описује чињеница да их део историчара назива „Сиротињска војска“. Након што су, ваљда загревајући се за предстојећи подухват, скоро **истребили Јевреје у Келну и околини**, „криве што је Христ и завршио у гробу који крећу да ослободе“, отпочели су пут у непознато, и то неколико месеци пре него што је кренула и главнина крсташке војске.

Мапа кретања крсташа на Првом крсташком походу, фото: Википедија

У Земуну

Залихе које су понели из Немачке негде у данашњој Војводини су већ почеле да се топе, а пред њима је била земунска пијаца, позната по својој доброј снабдевености. Колона крсташа била је дуга неколико километара, а испред ње су ишли малобројни оклопљени витезови на коњима, њих око хиљаду. Они су први ушли у Земун, где су се снабдели потрепштинама и изнајмили чамце који су их превезли у Београд.

Међутим, неколико витезова је остало у Земуну, одлучних да провере гласине о квалитету земунских кафана. Наравно, упали су у проблем са домаћим становништвом. Витезови су завршили голи, без одеће и оклопа, испребијани, те прослеђени остатку дружине у Београду. Поносни на своје дело, али и као упозорење осталим крсташима да у Земуну „нема зезања“, оклопе скинутих витезова окачили су на Земунску тврђаву.

Сељачки крсташки поход

Док су витезови у Београду разматрали да ли да се врате и освете се граду за понижење, глас о догађају се проширио, и стигао до остатка крсташке групе, с тим да је речено да су сви витезови из претходнице побијени у Земуну. Иако су одлучили да не верују у потпуности гласинама, међу крсташе се увукла сумња и страх од тога шта ће се десити у Земуну.

„Друже, баци дер ову главу у Саву“

Крсташи

На самом улазу у град, неколико десетина хиљада крсташа је угледало оклопе витезова обешене на тврђаву, што је многим била потврда приче да су витезови страдали. Након што је велика маса људи ушла на земунску пијацу, и понашала се онако како то маса обично и ради, сукоб је био неминован.

Иако се не слажу у погледу повода за сукоб, историчари тврде да је сукоб почео наредбом француског витеза да се нападне становништво града. Изненађене и преплашене, становнике је захватила паника.

Крсташи су немилосрдно убијали све пред собом, како ће то радити и по градовима Свете земље, без обзира на пол или узраст. Отпор су покушали да пруже војници и наоружани грађани, али су убрзо прегажени крсташким мноштвом. Док је једна група становника похитала према чамцима и спас потражила са београдске стране реке, други су се повукли на оближње брдо Гардош, одакле је упорно одбијала нападе крсташа. За свега неколико сати, убијено је око 4000 становника Земуне, међу њима много жена, деце и стараца.

Крсташи су почели темељно пљачкати град, узимајући коње, овце, стоку, жито, вино и остале намирнице, довољне да снабдеју своју целокупну војску. Земунска пљачка потрајала је неколико дана, док крсташи нису чули да им се приближава озбиљна јединица војске коју је послао угарски цар. На брзину су организовали бродове који су остали са земунске стране, и спремали се да пређу у Београд.

Становници Београда, који су већ чули за страшни масакр у Земуну, и након што су видели велики број лешева који плута Савом, одлучили су се за евакуацију.

Одред Византијске војске, који су већином чинили Бугари, кратко се супротставио крсташима на реци, али се убрзо повукао, и препустио град надлазећој маси.

Очистимо Београд

Војска се повукла у следећи утврђени град, из кога је могла добити појачање. Био је то Ниш. За то време, у Београду, крсташи, без отпора, настављају са пљачком, тако да се већ појављују прве групе оних који су, задовољни пленом, почели да се враћају у земље из којих су дошли. Након целог дана отимачине, крсташи су спалили Београд, и, уплашени од могућности да им је за петамa угарска војска, продужили даље ка југу.

Након Београда, пут их је водио ка Нишу, истим правцем само супротним смером пута који се данас назива „Балканска мигрантска рута“. Почетком јула, нашли су се пред утврђеним Нишом, тачније на левој обали Нишаве. Армија препуна професионалних просјака тражила је да јој се да хране за свети пут који је пред њима. Обзиром да су вести о злоделима крсташа већ стигле до Ниша, становници нису на њих благонаклоно гледали. Ипак су пристали да крсташима продају намирнице, али под условом да они дају таоце, као гарант да ће се уљудно понашати.

Како је трговина прошла без проблема, један део крсташа је већ почео да се удаљује, када је избио сукоб између локалног становништва око града и групе немачких витезова. Витезови су спалили неколико млинова, незадовољни ценом пшенице, што је изазвало револт становништва. Војска је истрчала из гарнизона покушавајући да смири сукоб, али се тада у њега укључује и остатак крсташке војске, те долази до ескалације.

Први крсташки рат

Међутим, Ниш је био јако утврђење, и одолевао је свим нападима, чак и када су постали изузетно масовни. Сусревши се први пут са достојним противником, сиротињска војска је падала као покошена.

Војска је заузела одбрамбене положаје унутар градских зидина, а одбрани се прикључило и становништво. Како нису имали опрему за опседање, крсташи су покушали на силу и бројност да заузму тврђаву. Али, отпор добро опремљених Нишлија био је жесток, те су успели град одбрани, у том процесу уништивши четвртину крсташке војске. Остатак се разбежао по околним брдима.

Неколико дана касније, дошла су наређења из Цариграда да се остатак крсташа окупи, и спроведе даље према малој Азији. Трубама су данима дозиване разбијене групе крсташа, које су потом кренуле даље под војничком пратњом, прво до Софије, а потом за Цариград.

Турски усуд

Сиротињска војска свој крај нашла је у сулудом нападу на Никеју, пре него што је главнина крсташке војске још и дошла. Изнурена, изгладнела, избезумљена војска напала је добро опремљене Турке Селџуке, и у највећој мери је изгинула.

Од многобројних заробљеника, спасили су се само они чији се пут ка ослобођењу Христовог гроба завршио преласком у ислам, а и тада им је судбина била да буду продати као робови у исламском свету.

Петар Пустињаk показује крсташима пут за Јерусалим

Крај „сиротињске војске“ није био и пораз крсташа, јер је за њима дошла и права крсташка армија, састављена од обучених и опремљених европских витезова, који су представљали доста организованијег и опаснијег непријатеља разједињеним исламским државама од скупине просјака.

У историји овај поход је данас познат као Први крсташки рат.

извор: [Дневно](#)